

כנפי רוח-מדריך למורה

שכבת גיל-רב גילאי

משך זמן מומלץ-שיעור אחד

מבוא ורציונל-

הרב **אברהם יצחק הכהן קוק** (או בכינויו הראי"ה) נולד בטז אלול, ה'תרכ"ה (ספטמבר 1895) בעיירה גריבה, של האימפריה הרוסית (כיום לטביה).

הרב קוק הקים את הרבנות הראשית לישראל (1921) וכיהן בה כ-14 שנה בתפקיד הרב הראשי האשכנזי הראשון במקביל כיהן כרב האשכנזי של ירושלים כ-16 שנה (החל מ-1919).

הרב קוק נחשב לאחד מאבות הציונות הדתית, הוא עלה לארץ בתחילת העלייה השנייה (תרס"ד, 1904), ושימש כרבה של יפו. הוא ראה בישוב החדש ובציונות חלק בלתי נפרד מתהליך הגאולה וכדי לגשר על הפערים בין הישוב החדש לישן הוא יזם את מסעות הרבנים. במסעות הם הגיעו למושבות ולקיבוצים, לשמוע על מצבם וצורכיהם של החלוצים לחבר אותם למצוות ולהעלות את רוחם. בנוסף, כתב חיבורים הלכתיים הנוגעים למצוות התלויות בארץ וקבע שישוב ארץ ישראל בפועל, הוא דבר שיש לשאוף אליו.

הרב קוק היה פוסק, מקובל והוגה דעות שמחד נחשב לשמרן בתפיסתו ההלכתית, ומאידך היה יוצר פורה בעל רעיונות פילוסופיים חדשניים שעסקו באלוקות, בטבע האדם, בבריאה ועוד.

השיר כנפי רוח לקוח מהספר "אורות הקודש" שמאגד חלק מהחיבורים הרוחניים שכתב הרב הקוק:

"בן אדם, עלה למעלה עלה. כי כח עז לך יש לך כנפי רוח, כנפי נשרים אבירים.

אל תכחש בם פן יכחשו לך. דרוש אותם – וימצאו לך מיד"

השיר מדבר על הכוחות הטמונים באדם שיכולים להניע אותו להתקדם ולצמוח.

השיר הולחן ע"י אביגיל עוזיאל-עמר בשנות ה-90, אך הוקלט ועובד ע"י אלישיב ברלין לאחר רצח התלמידים בישיבת מרכז הרב ב-2015.

אפיונים מוזיקליים-

השיר כתוב בסולם המינור הטבעי ויש בו שימוש בצלילים הדיאטוניים של הסולם.

חלק א'

במנעד של קוינטה, נפתח באופן הדרגתי עם הרחבה בסוף המשפט לדרגה ה-7 מלמטה.

חלק ב

נפתח בקפיצה של אוקטבה, משפט ראשון פתוח על הדומיננטה והמשפט השני סגור על הטוניקה.

הקשר בין הטקסט למוזיקה

החזרה על המילים "עלה למעלה עלה" בלחן יוצרת הדגשה של הטקסט, הקפיצה באוקטבה בחלק השני נותנת תחושת חיזוק למילים "כי כח עז לך".

הקשר הוראה-

במסגרת שיעור מוזיקה במהלך השנה

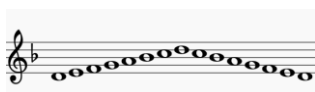
מהלך היחידה-

המורה /תספר על הרב קוק ועל יחודו ותרומתו לצינונות הדתית. התלמידים ישירו את השיר וילמדו על המאפיינים המוזיקליים שבו. המורה ינהל דיון על הכוחות הטמונים בכל אחד מאיתנו שנדרשים להימצא ולהתגלות. התלמידים יתוודעו לרב קוק, לכתביו ולישיבת מרכז הרב בירושלים.

הצעות לפתיחת שיעור-

1. התלמידים יתייחסו למבנה של הטקסט ולמשמעותו לפני השמעת השיר
2. התלמידים יקשיבו לשיר ויגלו כיצד המוזיקה מדגישה את הטקסט או היגד מסוים. נשאל אותם האם בעקבות ההאזנה למילים המלוות במנגינה חל שינוי בהבנה של המילים או באווירה בכיתה.
3. התלמידים יזהו את מבנה השיר

הצעות לדרכי עבודה בהמשך השיעור-

1. התלמידים ינגנו/ישירו את הסולם רה מינור

2. התלמידים ינגנו/ישירו את הסולם מלמעלה למטה
3. התלמידים יענו איזו צורה קיבלו התווים בפעם השנייה? (כנפיים)
4. התלמידים יאזינו לשיר וילוו בשירה או בנגינה בסולם עולה ויורד

קישור לשיר : <https://www.youtube.com/watch?v=Ieg5AvyikfA>

סרטון קצר על הרב קוק : <https://www.youtube.com/watch?v=AwbrfvO8sfU>

קישור לסרטון שיר של יום חמ"ד : <https://www.youtube.com/watch?v=IMsuXUO75-A>